

## **Rodney Stark, *The Rise of Christianity* en *Cities of God*: Waarom het die vroeë kerk so vinnig gegroei? En hoe spreek dit Roberto Unger se vier wesenlike vrae waarop godsdiens moet reageer aan?**

Rodney Stark, die Amerikaanse godsdiens-sosioloog, het in *The Rise of Christianity* en later in *Cities of God* 'n invloedryke verklaring gegee vir die merkwaardige groei van die Christelike geloof in die eerste eeue ná Christus. Sy antwoord is nie bloot dat Christene beter gepreek het, of dat die Romeinse Ryk toevallig die regte infrastruktuur vir sending gebied het nie. Sy dieper punt is dat die vroeë kerk 'n nuwe soort gemeenskap gevorm het: 'n gemeenskap waarin mense anders geleef, gesterf, behoort en vir mekaar gesorg het.

Stark se benadering is sosiologies. Hy vra hoe geloof deur verhoudings, netwerke, gesinne, stede en krisisse versprei. Volgens hom het die kerk gegroei omdat Christene in die werklike nood van mense teenwoordig was. Hulle het nie net 'n boodskap gehad nie; hulle het 'n leefwyse beliggaam. Dit is juis hier waar Roberto Unger se vier wesenlike vrae vir godsdiens help om Stark se argument dieper te verstaan.

### **Roberto Unger: Sterflikheid**

Unger wys daarop dat sterflikheid een van die diepste menslike vrae is. Elke mens leef onder die sekerheid van die dood. Ons bou, bemin, werk, droom en hoop, maar ons weet dat ons lewe eindig. In die antieke wêreld was hierdie werklikheid baie konkreet. Mense is dikwels deur siekte, epidemies, geweld, armoede en kindersterftes getref. Die dood was nie 'n veraf filosofiese probleem nie; dit was deel van die alledaagse lewe.

Volgens Stark het die vroeë kerk juis in hierdie omstandighede 'n besondere getuienis gelewer. Tydens epidemies het baie mense uit vrees gevlug of siekes aan hulle lot oorgelaat. Christene het egter siekes verpleeg, kos en water gegee, en by mense gebly wat andersins verlate sou sterf. Hierdie sorg het lewens gered, maar dit het ook iets diepers gewys: Christene het anders oor die dood gedink.

Die Christelike hoop op die opstanding het hulle nie onverskillig teenoor die dood gemaak nie. Intendeel, dit het hulle vrygemaak om lief te hê waar ander deur vrees verlam is. Hulle geloof het hulle gehelp om sterflikheid nie as die finale woord te aanvaar nie. Daarom het die kerk gegroei: mense het gesien dat hierdie geloof werklik krag gee om anders te leef wanneer die dood naby is.

### **Roberto Unger: Grondeloosheid**

Unger se tweede vraag is grondeloosheid. Daarmee bedoel hy dat mense nie eenvoudig kan bewys dat hulle lewens 'n vaste, vooraf-gegewe betekenis het nie. Baie mense leef met die gevoel dat hulle bestaan broos, onseker en sonder vaste fondament is.

In die Romeinse wêreld was dit veral waar in die groot stede. Mense het uit verskillende dele van die ryk daarheen getrek. Baie was arm, ontwortel, vreemdelinge of afhanklik van beskermhere. Familiestrukture was dikwels broos, en sosiale status het bepaal hoeveel waarde 'n mens gehad het.

In *Cities of God* wys Stark hoe belangrik stede en sosiale netwerke vir die groei van die kerk was. Die Christelike geloof het deur verhoudings versprei: familie, vriende, bure, huise en gemeenskappe. Mense is nie net deur openbare argumente oortuig nie, maar deur die lewe van mense wat hulle geken en vertrou het.

Die kerk het vir mense 'n nuwe fondament gebied. Jy was nie net jou klas, geslag, etnisiteit, werk, armoede of status nie. Jy het aan Christus behoort. Jy het deel geword van 'n nuwe familie van broers en susters. Dit was 'n diep antwoord op grondeloosheid: betekenis is nie net gepreek nie; dit is in 'n gemeenskap ervaar.

### **Roberto Unger: Onversadigbaarheid**

Unger se derde vraag is onversadigbaarheid. Die mens verlang altyd na meer: meer lewe, meer liefde, meer erkenning, meer moontlikheid. Ons is nie tevrede om net te oorleef nie. Ons wil hê ons lewe moet groter, voller en meer betekenisvol wees.

Die vroeë kerk het hierdie verlange aangespreek. Dit het nie bloot gesê mense moet hulle begeertes onderdruk nie. Dit het hulle begeertes herlei na God se koninkryk, na opstanding, heiligheid, liefde en 'n nuwe manier van menswees.

Volgens Stark was die Christelike geloof aantreklik omdat dit 'n omvattende lewenswyse gebied het. Dit het 'n nuwe etiek vir huwelik, gesin, kinders, vroue, armes, siekes en vreemdelinge geskep. Die kerk het mense genooi om nie net aan rituele deel te neem nie, maar om deel te word van 'n nuwe lewe.

Daarom het die kerk mense se honger na meer ernstig geneem. Die Christelike boodskap het gesê: jou verlange na liefde, lewe en volheid is nie verkeerd nie, maar dit vind sy ware rigting in Christus. Die kerk het dus nie net 'n troosboodskap gehad nie; dit het mense genooi tot 'n voller lewe.

### **Roberto Unger: Vernedering**

Unger se vierde vraag is vernedering, of die verkleining van die menslike lewe. Mense word dikwels deur armoede, mag, sosiale rolle, gewoonte, mislukking en ander mense se oordeel kleiner gemaak as wat hulle behoort te wees.

Hier pas Stark se argument baie goed. Die vroeë kerk het nie die hele Romeinse samelewing onmiddellik verander nie, maar dit het 'n alternatiewe gemeenskap gevorm. Binne hierdie gemeenskap is mense anders behandel. Vroue het groter waardigheid geniet. Siekes is versorg. Armes is nie net as 'n las gesien nie. Vreemdelinge kon familie word. Selfs mense met lae status kon as broers en susters in Christus erken word.

Hierdie nuwe waardigheid was een van die kragtigste redes vir die kerk se groei. Die kerk het vir mense wat deur die samelewing verklein is, 'n plek gegee waar hulle gesien, geken en gedra is. Dit was nie bloot 'n mooi ideaal nie; dit was 'n sigbare praktyk.

### **Slot**

As 'n mens Stark deur Unger se vier vrae lees, word die groei van die vroeë kerk duideliker. Die kerk het gegroei omdat dit 'n antwoord gebied het op sterflikheid, grondeloosheid, onversadigbaarheid en vernedering. Dit het mense hoop gegee in die aangesig van die dood, 'n nuwe fondament van behoort, 'n groter visie van lewe, en waardigheid vir mense wat deur die samelewing verklein is.

Volgens Stark was die vroeë kerk se groei dus nie net die gevolg van leerstellige oortuiging nie, maar van 'n geloof wat sosiaal sigbaar geword het. Christene het anders gesorg, anders gesterf, anders geleef en anders liefgehad. Dit het mense aangetrek, omdat hulle in die kerk iets van 'n nuwe wêreld kon sien.

Grens.Pos

NG Kerk in Oos-Kaapland

Junie 2026